

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№1

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	
ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ	67
Каракулов Фарход Зайпудинович	
MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI	72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	77
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI	82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich	
MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	93
Odilova Malika Abdushukur qizi	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	98
Toshtemirov Xojjakbar Qahramon o'g'li	
ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ	103
Артикова Шохида Ильясовна	
MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION	114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli	
РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ	120
Расулов Нозимжон Набиджонович	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	125
Saburov Jumanazar Saliyevich	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI	129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли	

MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	141
Xayitov Rustam Burxonovich	
BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RIVOJLANTIRISH.....	146
Abduraxmonov Alimardon Sodiқ o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH.....	151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich	
HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	159
Ibodova Dilsora Ibodovna	
INVESTITION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH.....	165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista	
KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH.....	170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	
MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Салиходжаева Умида Абдуакбар кизи	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI	186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi	
TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI	200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	205
Zufarova Zilola Raxim qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	216
Rahmonqulov Temirbek Eshmatovich	
MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH.....	222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI	231
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.....	236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI.....	241
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI	248
X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	
OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	264
Xolmurotov Salimbek Eshbekovich	
INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI	269
Quliyev Begimqul Melikovich	
ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА	281
Хайдаров Ойбек Зоирович	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION	287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna	
DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY	293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI	298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	303
Tashmuxeimmedova Yayra Atxamovna	
ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL	308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
TA'LIM MIGRATSIIYASI VA INTEGRATSIIYA KO'RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna	
HUDUDIIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO'P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	319
Tag'oyev Feruz Yorqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIIY INVESTITSIIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR	326
Egamberdiev Abbasxon Sherali o'g'li	
KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	331
Nurullayev Baxrom Botirovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH	337
Ne'matova Mavsuma	
ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	341
Galatov Abbas Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
IKTISODIIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI	346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna	
MEHNATGA HAQ TO'LASHTIRISH MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLIISHNING ASOSIY VAZIFALARI	356
Anvar Raximov Maxmarasulovich	
"CRADLE TO CRADLE" VA "CRADLE TO GRAVE" KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI	360
Sodikov Zokir Rustamovich	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	366
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN.....	370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich	
QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)	377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI.....	385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi	
VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH	395
Qo'ziyboyev Umarbek Ulug'bekovich	
ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)	400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI.....	407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLİYALASHTIRISH ARHITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR.....	412
Quliyev Ulug'bek Mirzayevich	
BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLİYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	419
Iminova Nurjahan Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI	423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Боходир огли	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS.....	438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich	
BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI	442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELLARI	446
Kamilov Farxod Shamilevich	
TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI	453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	
РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна	
LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI	462
Sadritdinov Baxodir	

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI	467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TEXNOLOGIK RESURSLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH	474
Kazakov Olim Sabirovich	
OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI.....	479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI.....	485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li	
BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI.....	496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR.....	499
Sheraliyeva Saida Azatovna	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH.....	504
Mizrob Maxmudovich Tashov	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ.....	514
Ли Илларион Георгиевич	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА.....	519
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ	525
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI.....	529
Temurbek Olimovich Mamayunusov	
КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI.....	549
Fayziyev Oybek Raximovich	
INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM.....	556
Sarvar Saidov Khairulloyevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	

O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Zaynutdinova Umida Djalalovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Iqtisodiyot nazariyasi kafedrası dotsenti

Miraxmedova Maftuna Ibragimovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
mustaqil tadqiqotchisi
Email: mirakhmedovam2121@icloud.com

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston sharoitida innovatsion muhitni yanada rivojlantirish, mamlakatimizda mavjud bo'lgan innovatsion jozibadorlikni oshirish maqsadida amalga oshirilayotgan tadbirlar va ulardan asosiysi — innovatsion tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan amaliy ishlar hamda ularning natijadorligi qisman yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: innovatsiya, tadbirkorlik, innovatsion tadbirkorlik, texnopark, texnologiya transferi, iqtisodiy hudud.

Abstract. The article partially describes the measures being implemented in Uzbekistan to further develop the innovation environment and increase the innovative attractiveness of our country, and the main one is practical work aimed at supporting innovative entrepreneurship, and their effectiveness.

Key words: Innovation, entrepreneurship, innovative entrepreneurship, technopark, technology transfer, economic zone.

Аннотация. В статье частично описываются меры, реализуемые в Узбекистане по дальнейшему развитию инновационной среды и повышению инновационной привлекательности нашей страны, а главным из них является практическая работа, направленная на поддержку инновационного предпринимательства, и их эффективность.

Ключевые слова: Инновации, предпринимательство, инновационное предпринимательство, технопарк, трансфер технологий, экономическая зона.

KIRISH

Bugungi kunda milliy iqtisodiyotga investitsiya jalb qilish, xususan, xorijiy kapitalni jalb etish dolzarb masala hisoblanadi. Har qanday hududda investitsion faoliyatni yo'lga qo'yish uchun esa o'sha hududda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish uchun qulay infratuzilmani tashkil etish dolzarb hisoblanadi. Ushbu muammoni maxsus iqtisodiy hududlar (MIH), texnoparklar, industrial parklar, texnologiya transferi, innovatsion markazlarni ochish hamda davlat-xususiy sheriklikda amalga oshirish orqali bartaraf etish mumkin bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion jarayonlarni amalga oshirishning ilmiy-amaliy jihatlarini o'rganish bilan bog'liq tadqiqot ishlari MDH mamlakatlaridagi qator olimlarning izlanishlarida ma'lum darajada tadqiq etilgan [1]. Jumladan, innovatsion faoliyatni tahlil qilish va baholash N. Kondratev, V. Martsinkevich, I. Soboleva, ilmiy-texnik va tajriba-konstruktorlik ishlarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari B. Mochalov, L. Lopatnikov [2], J. Petrovskaya, L. Davidova, S. Markina, venchur kapitalining innovatsion jarayonlarga ta'sirini Yu. Ammosov, I. Podionov, S. Yagudin, I. Komarova, M. Sabirov, E. Valeev ilmiy izlanishlarida o'rganilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu ilmiy tadqiqotda ma'lumotlar rasmiy statistik hisobotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari, xalqaro tashkilotlar materiallari hamda ilmiy adabiyotlar asosida yig'ildi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy, tizimli va mantiqiy tahlil usullari orqali qayta ishlanib, innovatsion faoliyatni moliyalashtirish mexanizmlarining holati va rivojlanish yo'nalishlari baholandi.

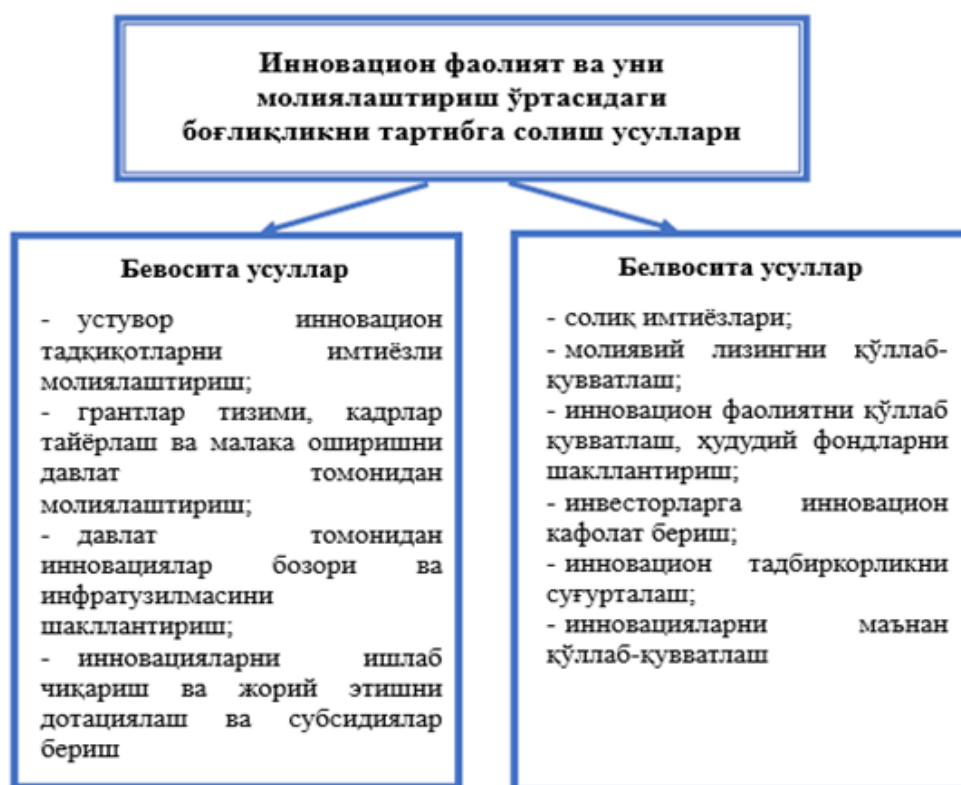
TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumki, innovatsion jarayonlar katta hajmda kapital va yirik investitsiya loyihalarini moliyalashtirishni talab etadi. O'zbekistonda hozirgi kunda innovatsion g'oyalarning asosiy investori sifatida davlat fondlari xizmat qiladi. Shuning uchun ham rivojlangan mamlakatlarda davlat, korporativ va xususiy investorlar mablag'larini innovatsion loyihalarni moliyalashtirishga yo'naltiriladi va ular muayyan mexanizmlar asosida tartibga solinadi.

Umuman olganda, fan sohasida yetakchilik qilayotgan rivojlangan mamlakatlarda ilmiy tadqiqot, tajriba-konstruktorlik va texnologik ishlarni moliyalashtirish ikki yo'nalishda amalga oshiriladi. Bir tomondan, ilmiy tadqiqotlarni davlatning o'zi bevosita, ya'ni to'g'ridan-to'g'ri moliyalashtirsa, ikkinchi tomondan, xususiy sektorning ITTKI ga xarajatlarini oshirishni davlatdagi fiskal va monetar vositalar orqali rag'batlantiradi.

Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va uni rivojlantirish strategiyalarining shakllanishida davlat siyosatini belgilovchi yo'nalishlarni tanlash prinsipial jihatdan muhim. Shu sababli davlat innovatsion siyosatni shakllantiruvchi va rag'batlantiruvchi turli xil strategiyalar hamda tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni ishlab chiqishga harakat qiladi.

Innovatsion faoliyat va ularni moliyalashtirish jarayoni o'rtasidagi bog'liqlikni tartibga solishning ikkita usuli mavjud (1-rasm).

1-rasm. Innovatsion faoliyatni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash usullari [3]

Innovatsion faoliyat va ularni moliyalashtirish o'rtasidagi bog'liqlikni davlat tomonidan to'g'ridan-to'g'ri (bevosita) boshqarish usullari ustuvor holatda ikki shaklda amalga oshiriladi. Birinchisi, ma'muriy-idoraviy, ikkinchisi esa dasturiy-maqсадli shakldir. To'g'ridan-to'g'ri (bevosita) choralar qatoriga kapital narxining "pasayishi"ni (ITTKIn imtiyozli soliqqa tortishni subsidiyalashning umumiy tizimlaridan foydalanish), shuningdek, unga **erishish (kirish)**ning engillashtirilishi (fond bozorlari va venchur kapitalining rivojlanishi)ni kiritish mumkin.

O'zbekistonda keyingi yillarda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirish borasida amalga oshirilgan keng qamrovli chora-tadbirlar o'zining ijobiy natijalarini berib kelmoqda. Shuningdek, davlat tomonidan innovatsion jarayonlar bilan ventchur kapitali o'rtasidagi bog'liqlikni bevosita tartibga solish va ularni qo'llab-quvvatlash quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilmoqda (1-jadval).

1-jadval. Innovatsion jarayonlar bilan ventchur kapitali o'rtasidagi bog'liqlikni davlat tomonidan tartibga solish yo'nalishlari va usullari [4]

Yo'nalish	Innovatsion tizimni davlat tomonidan tartibga solish va qo'llab-quvvatlash usullari
Ilmiy-texnik yordam	Fundamental va amaliy fanlarni rivojlantirish; birlashgan ilmiy-texnik hamda ta'lim tuzilmalarini yaratish va tizimli o'zgarishlarni amalga oshirish; davlat va idoralar mulklaridan oqilona foydalanish mexanizmlarini joriy qilish.
Moliyaviy yordam	Moliya-kredit va investitsiya mexanizmlarini yaxshilash; ventchur fondlari rivojlanishini rag'batlantirish; innovatsion jarayonlar va ventchur fondlari uchun soliq tizimini takomillashtirish; imtiyozlar va preferensiyalar tizimini rivojlantirish.
Tashkiliy yordam	Innovatsion korxonalar va ventchur fondlari uchun maxsus infratuzilma tizimini yaratish; monopoliyaga qarshi siyosatni muvofiqlashtirish va g'irrom raqobatni qisqartirish; xalqaro talablarga muvofiq ravishda standartlashtirish va sertifikatlash tizimini ishlab chiqish.
Axborot-konsalting yordami	Me'yoriy-huquqiy bazani yaratish; konsalting xizmatlari uchun yagona axborot bazasini shakllantirish.

Innovatsion jarayonlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimining eng muhim elementlaridan biri sifatida innovatsion infratuzilmani shakllantirish va rivojlantirish, uning faoliyatini zamon talablariga mos diversifikatsiyalash masalasi ko'riladi. Iqtisodiyot tarmoqlari va subyektlarida innovatsion faollikni oshirish maqsadida davlat o'z ichki xo'jalik yuritish subyektlarini zarur axborot va ma'lumotlar bilan ta'minlash tizimini ham o'z ichiga oluvchi ijtimoiy infratuzilmani shakllantirish va rivojlantirishda asosiy o'rin egallashi, shuningdek, innovatsiyalar bilan shug'ullanuvchilarga dunyo miqyosida yaratilgan yangiliklarni tarqatish axborot-maslahat berish markazlarini tashkil qilish va ularning faoliyatini muvofiqlashtirib borishi lozim.

Ilmiy faoliyat davlat siyosatining eng faol sohasi bo'lib kelgan va bundan keyin ham shunday bo'lib qoladi. Gap shundaki, ilmiy g'oya bevosita xo'jalik faoliyatida qo'llanilishi mumkin emas. Shuning uchun tashkilotlar tadqiqotlarni moliyalashtirish masalasiga katta ehtiyoj sezsa ham, ushbu masalaga ehtiyotkorlik bilan yondashadi.

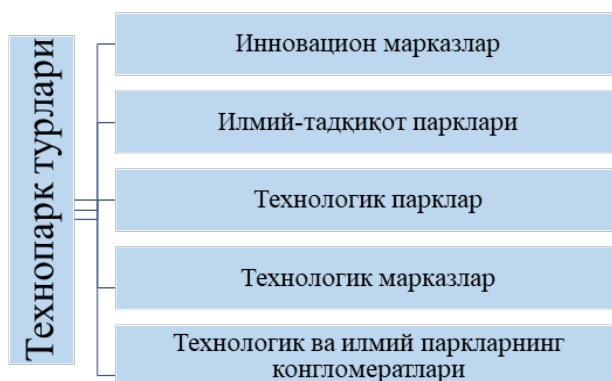
Davlatning ilmiy va innovatsion faoliyat sohasidagi siyosatida ularni rag'batlantirish masalasi ham muhim o'rin tutadi. Shundan kelib chiqqan holda davlat tomonidan ilmiy va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish mexanizmi ikkita tarkibiy qismdan iborat bo'ladi:

- bilvosita rag'batlantirish;
- bevosita rag'batlantirish.

Davlatning ilmiy va innovatsion faoliyatni bilvosita qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish mexanizmi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- ilmiy-tadqiqot natijalarini amaliyotga joriy etish natijasida olingan foydadan imtiyozli soliq solish;
- ilmiy tadqiqotlar ixtiyorida bo'lgan va boshqa mulklardan soliq olishni bekor qilish;
- ilmiy ish olib borish uchun xorijiy mamlakatlardan olib kelinadigan buyumlar uchun to'lovlardan ozod qilish;
- individual ixtirochilar va kichik joriy etish korxonalari uchun foizsiz kreditlar berish;
- imtiyozli soliqlar imkoniyati bo'lgan ventchur innovatsiya fondlarini yaratish;
- individual ixtirochilar uchun davlat patent to'lovini kamaytirish;
- resurslarni iqtisod qiluvchi ixtirochilar uchun to'lov muddatini kechiktirish;
- uskunalarining amortizatsiyasini tezlashtirish huquqini berish;
- texnopark va texnopolis tarmoqlarini yaratish.

Texnoparklar ilmiy tashkilotlar, konstruktorlik byurolari, o'quv muassasalari, sanoat korxonalari yoki ularning birlashmasi shaklida bo'lib, fan, ta'lim va ishlab chiqarishning hududiy integratsiyalashuv shakli sifatida namoyon bo'ladi (2-rasm) [4].

2-rasm. Texnoparklarning turlari

Texnoparklarning bajaradigan vazifalari, hajmi va xususiyatiga ko'ra besh xil turi ajratiladi (2-rasm).

1. Innovatsion markazlar — yuqori texnologiyalar bilan bog'liq bo'lgan yangi firmalarga yordam ko'rsatadigan markaz hisoblanadi. Innovatsion markazlarga G'arbiy Germaniya markazlarini misol qilib keltirish mumkin. Xususan, Berlin Innovatsion Markazi yig'ish va rivojlantirish ishlari bilan shug'ullanadigan kompaniyalar uchun biznes-inkubator hisoblanadi. U tashkilotlarga moliyaviy, texnologik va tashkiliy masalalarni hal qilishda yordam beradi.

2. Ilmiy-tadqiqot parklari — yangi va yetuk firmalarga xizmat ko'rsatadigan ilmiy va tadqiqot parklari bo'lib, universitetlar bilan yaqin aloqalarni o'rnatadi. Masalan, Kembrij ilmiy parkida elektronika, asbobsozlik, dasturiy ta'minot va boshqa sohalarni qamrab oladigan 400 dan ortiq yuqori texnologiyali kichik firmalar faoliyat ko'rsatadi. Shuningdek, ushbu ilmiy park o'z faoliyatida (tadqiqot, ishlab chiqarish, konsalting) turlicha bo'lgan yangi venchur kapital firmalarini nazorat qiladi.

3. Texnologiyalar parklari ixtiyorida bilimlarni talab qiladigan firmalarning butun tarmog'i va ishlab chiqarishi mavjud bo'ladi, ammo universitetlar yoki ilmiy-tadqiqot institutlari bilan mustahkam aloqalar o'rnatilmagan bo'ladi.

4. Texnologik markazlar — bu yangi yuqori texnologiyali firmalarni rivojlantirish uchun yaratilgan servis korxonalaridir. Ularning asosiy vazifasi bilim talab qiladigan kichik biznesni rivojlantirishdir. Ularning soni, ayniqsa, AQSHda juda ko'p (400 dan ortiq). Masalan, mahalliy texnologiya institutiga asoslangan Jorjiya mukammallashtirish markazi. Markaz tashkil topgan kundan boshlab dastlabki uch yil ichida yangi firmalarga maslahat beradi va ularga moliyaviy yordam ko'rsatadi.

5. Texnologiyalar va ilmiy parklarning konglomeratlari (kamarlari) — ularning maqsadi butun mintaqalarni yuqori texnologik zonalarga aylantirishdir. Eng taniqli konglomerat dunyoga mashhur Silikon vodiysi bo'lib, u ko'plab ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, institutlari, ilm-fanni talab qiluvchi va xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalardan iborat.

Zamonaviy texnoparklar alohida, o'ziga xos markazlar bo'lib, ular o'z ichiga turli xil tarmoq yo'nalishlari mutaxassislarini birlashtiradi. Ular texnologiyalar bilan erkin almashadigan bozorda harakat qiluvchi tadqiqotchilarni, ishlab chiqaruvchilarni va texnologiyalarni iste'mol qiluvchilarni erkin axborot almashish hamda kommunikatsiya qilish uchun uchrashtiradigan makon hisoblanadi. Zamonaviy texnoparklarning samarasi ularning tadqiqotlar olib borish salohiyatining diversifikatsiyalashuviga bog'liq.

Bugungi kunda mamlakatimizda ilmiy-tadqiqot va innovatsion loyihalarni davlat-xususiy sheriklikda moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish va hajmini oshirish, xalqaro moliya tashkilotlari va jamg'armalari mablag'larini jalb qilish hamda tadbirkorlikka zarur ko'nikmalarni texnoparklar, innovatsion markazlar va yoshlar texnoparklari orqali kichik va innovatsion tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash talab etilmoqda.

Texnoparklar hozirgi kungacha bo'lgan davrda o'zining rivojlanish jarayonida bir nechta bosqichlarni bosib o'tgan.

Innovatsion rivojlanish vazirligi tashkil topishi bilan mamlakatimizda startup ekotizimini shakllantirish va rivojlantirish bo'yicha ishlar yo'lga qo'yildi. Xususan, ilk bor startup loyihalarni davlat grantlari asosida moliyalashtirish tartibi joriy qilindi. Startup loyihalarni saralash va moliyalashtirish uchun tanlab olish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 9-martdagi 133-sonli "Ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rivojlantirishning normativ-huquqiy bazasini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori 2-ilovasiga muvofiq tanlovlar tashkil etildi.

Yangicha tartib yo'lga qo'yilishi natijasida 2019–2022-yillar davomida umumiy qiymati 114,0 mlrd so'mlik 176 ta startup loyiha moliyalashtirilgan. Taqqoslash uchun aytish lozimki, 2019-yilgacha startup loyihalarini davlat granti hisobiga moliyalashtirish tartibi bo'lmagan (2-jadval).

2-jadval. Texnoparklar rivojlanish evolyutsiyasi

Xususiyatlari	Bosqichlari		
	1950–1970-yillar	1980–1990-yillar	1990-yillardan keyin
Asosiy shakli	Universitet texnoparki, hududiy tarmoqlashgan texnopark, ilmiy shaharchalar	Texnologik inkubatorlar, maxsus texnoparklar, texnologiya transferi markazlari	Tarmoqlashgan texnoparklar, texnoparklar uyushmalari
Maqsadi	Ilmiy-tadqiqot ishlarini joriy etish	Ilmiy-tadqiqot ishlarini tijoratlashtirish	Axborot almashinuvi muhitini yaratish
Yadrosi	Universitet laboratoriyalari, loyiha va tadqiqot majmuasi byurolari, TMK	Texnologik inkubatorlarning ofis majmualari	Virtual tarmoqlar, texnoparklarning tarmoqlashgan bo'limlari
Ta'sischi	Universitetlar va TMK	Hukumat	Innovatsion brokerlar va agentlar, venchur kompaniyalar va investitsion fondlar
Mahsulot turi	Innovatsion mahsulotlar	Texnologiyalar va texnologik yechimlar	Tadqiqotlar
Texnoparkning asosiy xizmati	Bilimlar manbaiga (OO'Yu) yoki amaliy ishlarga kirish imkoniyati	Ijara joylari, kengaytirilgan xizmat turlari	Hamjamiyatga kirish imkoniyati
Lider davlatlar	AQSH, Buyuk Britaniya	Yevropa davlatlari, AQSH	AQSH

Startup loyihalarni moliyalashtirish natijasida 150 dan ortiq kichik va o'rta biznes korxonalari tashkil etilgan bo'lib, hozirgi kunda ularning jami ishlab chiqarish quvvati 138,0 mlrd so'mdan ortiqni tashkil etadi. Ushbu korxonalarda 200 dan ortiq yangi va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarilishi hamda xizmatlar ko'rsatilishi yo'lga qo'yilgan.

Muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatayotgan texnoparklar hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Ammo texnoparklarda ilmiy-ijodiy muhit shakllanganligi sababli ularning innovatsion kompaniyalarni rivojlantirishdagi roli muhimroqdir. Texnoparklar innovatsion g'oyalar shakllanishiga kuchli turtki beradi.

Texnoparklar o'zlarida yaratilgan innovatsion ishlanmalar orqali mamlakat iqtisodiyotining raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi.

Davlatning texnoparklarni tashkil etishdagi roli quyidagilar bilan belgilanadi:

1. Texnoparklarni tashkil etish xarajatlarining bir qismini davlat budjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirish.
2. Texnoparklarga soliq imtiyozlari berish.
3. Texnoparklarni davlat mablag'lari hisobidan moliyalashtiriladigan kompaniyalar orqali qo'llab-quvvatlash.
4. Texnoparklarga davlat buyurtmalari berish.

Bugungi kunda respublikani innovatsion rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan bir qator muhim chora-tadbirlar ta'lim, fan va ishlab chiqarishni uyg'unlashtirish, ilmiy-texnikaviy yutuqlarni tijoratlashtirishga tadbirkorlik subyektlarini jalb qilish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda olib borilayotgan davlat innovatsion siyosatini takomillashtirish yo'nalishlari ishlab chiqishga bag'ishlangan mazkur ilmiy ish bo'yicha quyidagi xulosalar shakllantirildi:

1. Innovatsion faoliyat raqobatbardoshligini ta'minlashda loyihalarni mukammal moliyalashtirish mexanizmining mavjud bo'lishi talab etiladi.
2. Ilmiy faoliyat davlat siyosatining eng faol sohasi bo'lib kelgan va bundan keyin ham shunday bo'lib qoladi. Gap shundaki, ilmiy g'oya bevosita xo'jalik faoliyatida qo'llanilishi mumkin emas. Shuning uchun tashkilotlar tadqiqotlarni moliyalashtirish masalasiga katta ehtiyoj sezsa ham, ushbu masalaga ehtiyotkorlik bilan yondashish lozim.
3. Rivojlanishning innovatsion yo'lga o'tish huquqiy, institutsional, ilmiy-texnik va investitsion xarakterga ega bo'lgan bir qator masalalarning yechimini talab qiladi. Shuning uchun bunday o'tish birdagina emas, balki ishlab chiqarish uchun aniq natijalarni qo'lga kiritishga yo'naltirilgan holda ta'lim va fan, xususi sektorning innovatsiyalar sohasiga investitsion mablag'lar kiritishga bo'lgan qiziqishini oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni qabul qilish, milliy innovatsion tizim barcha institutlari faoliyatining uzluksizligi va o'zaro bog'liqligini ta'minlash,

innovatsion bozor infratuzilmasini shakllantirish, innovatsion faollikni oshirish uchun me'yoriy-huquqiy baza yaratish hamda boshqa shu kabi sohalarni uzoq vaqt davomida bosqichma-bosqich isloh qilishni talab etadi.

4. Har qanday hududda investitsion faoliyatni yo'lga qo'yish uchun esa o'sha hududda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish uchun qulay infratuzilmani tashkil etish dolzarb hisoblanadi. Ushbu muammoni maxsus iqtisodiy hududlar (MIH), texnoparklar, industrial parklar, texnologiya transferi va innovatsion markazlarni ochish hamda davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirish orqali bartaraf etish mumkin bo'ladi.

5. Milliy iqtisodiyotni innovatsion-investitsion rivojlantirishning institutsional tuzilmasini shakllantirish fan va texnika yutuqlarini xususiy investorlar uchun jozibador investitsiyalash obyektiga aylantirish, yuqori daromad olish hamda alohida korxona va sohalarning raqobatbardoshligini oshirish uchun mamlakatda innovatsion biznesni rivojlantirishga asos yaratadi. Bu esa O'zbekiston milliy innovatsion tizimi asosiy elementlarining uzluksiz ishlashi uchun zarur sharoitni ta'minlaydi.

Bugungi kunda mamlakatimizda ilmiy-tadqiqot va innovatsion loyihalarni davlat-xususiy sheriklikda moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish va hajmini oshirish, xalqaro moliya tashkilotlari hamda jamg'armalari mablag'larini jalb qilish, shuningdek, tadbirkorlikka zarur ko'nikmalarni texnoparklar, innovatsion markazlar va yoshlar texnoparklari orqali kichik va innovatsion tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Кондратьев Н. Большие циклы конъюнктуры // Вопросы конъюнктуры. Том 1, выпуск 1, 1925.
2. Марцинкевич В. И., Соболева И. В. Экономика человека: учеб. пособие для вузов. М.: Аспект Пресс, 1995. – С. 51.
3. Мочалов Б. М. Экономический потенциал развития капитализма: монография. М.: Экономика, 1982. – С. 7.
4. Лопатников Л. И. Экономико-математический словарь: словарь современной экономической науки. 4-е изд. М.: Изд-во «АВФ», 1996. – С. 621.
5. Петровская Ж. А. Влияние инновационного потенциала на экономический рост: диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук. Саратов, 2009. – 161 с.
6. Давыдова Л. В., Маркина С. А. Инвестиционный потенциал как основа экономического роста // Финансы и кредит. 2007. № 31. – С. 271.
7. Аммосов Ю. П. Венчурный капитализм: от истоков до современности. СПб.: РАВИ, 2004. – 408 с.
8. Даминова М. Б. Иқтисодиёт тараққий этган давлатлар технопарклари тажрибасини Ўзбекистонда қўллаш имкониятлари // Экономика и социум. 2021. № 10 (89).
9. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси. 28.12.2018. <https://president.uz/oz/lists/view/2228>
10. Мирзиёев Ш. М. Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси. Т.: «Ўзбекистон», 2022.
11. Вахабов А. В., Хажибакиев Ш. Х. ва бошқалар. Яшил иқтисодиёт: дарслик. Т.: «Университет», 2020.
12. Гамидов Г. С. Основы инноватики и инновационной деятельности. СПб.: Политехника, 2000.
13. Зайнутдинова Умида Джалаловна. Ўзбекистонда инновацион сиёсатни амалга ошириш усуллари ва йўналишлари: монография. Т., 2024.
14. Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланиш агентлиги расмий сайти: <https://mininnovation.uz>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
